

A latin nyelv a kora újkori Magyarország és Erdély kultúrájában és művelődésében

V. Neolatin Konferencia

Szeged, 2021. december 1–4.

SZTE BTK Kari konferenciaterem, Szeged, Egyetem u. 2.

2021. december 1. (szerda)

13.30–14.00 Megnyitó- és köszöntőbeszéd

GYENGE ZOLTÁN, az SZTE Bölcsészettudományi Karának dékánja

KASZA PÉTER, az SZTE Klasszika-Filológia és Neolatin Tanszékének vezetője

14.00–15.30 Olvasók és olvasmányaik (Elnök: LÁZÁR István)

- KECSKEMÉTI Gábor: Ecsedi Báthory István egy humanista olvasmányáról
- SZABÓ András: Forgách Mihály ismeretlen levele
- VERÓK Attila: Latinitás a kora újkori erdélyi szász kultúrában 1620 előtt

VITA

15.30–16.00 Kávészünet

16.00–17.30 Grécisták és kapcsolataik (Elnök: BARA Péter)

- ORBÁN Áron: Filológia és *naturalia*, könyvek és glóbuszok, levelek és találkozások. Carolus Clusius sokrétű kapcsolata Nicasius Ellebodiusszal és Georg Purkircherrel
- SZABÓ Ádám: Egy filológiai csúcsteljesítmény a 16. századi Magyarországon: Nicasius Ellebodius írásai Polübioszról
- MÉSZÁROS Tamás: Egy bizánci történetíró latinul: Konrad Klauser Chalkokondylés-fordítása

VITA

18.00-18.30 Könyvbemutató

BÉKÉS ENIKŐ–KASZA PÉTER–KISS FARKAS GÁBOR (szerk.):
**LATIN NYELVŰ UDVARI KULTÚRA MAGYARORSZÁGON A 15–18.
SZÁZADBAN**

A IV. Neolatin Konferencia előadásainak szerkesztett változata (Szeged, 2021)

A kötetet bemutatja: **BALÁZS MIHÁLY**

2021. december 2. (csütörtök)

9.00–10.30 Poétika (Elnök: Gellérfi Gergő)

- MOLNÁR Dávid: Ars liminaria? Filiczki János *Carminum liber* kötetéről.
- SIMON Lajos Zoltán: De se aegrotante... Néhány Janus Pannonius-imitáció a XV. századból
- JANKOVITS László: Rimay János latin verset fordít

VITA

10.30–11.00 Kávészünet

11.00–12.00 Grammatika - oktatás (Elnök: JANKOVITS László)

- TÓTH Gergely: Bél Mátyás nézetei a latin nyelv iskolai oktatásáról
- TÓTH Sándor Attila: Grigely Józsefnek a latin grammatikába bevezető tankönyve (*Institutiones grammaticae*) néhány fejezetéről

VITA

12.00–14.00 Ebédszünet

14.00–14.45 Centenárium megemlékezés: a klasszika-filológiai és neolatin kutatások a 100 éves Szegedi Egyetemen

15.00–16.30 Latin-magyar nyelv kapcsolata (Elnök: KASZA Péter)

- SZEBELÉDI Zsolt: Kollokációk mint nyelvi hungarizmusok Szerémi György *Epistolájában*
- BAJÁKI Rita: A 16. századi latin nyelvű imakönyvek hatása a magyar nyelvű nyomtatott imairódalomra
- SZELESTEI Nagy László: Baróti Szabó Dávid költészetének neolatin forrásai

VITA

16.30–17.00 Kávészünet

17.00–18.30 Szász humanizmus (Elnök: BÉKÉS Enikő)

- TOMKÓ Zoltán: „pro salute patriae & regni charum hoc suum caput obiecit” Christian Schesaeus János Zsigmond-apológiája a *Historia de bello Pannonico*-ban.
- VIROVE CZ Nándor: Kendy Anna históriájának említése Schesaeus *Ruinae Pannonicae* eposzában és a Báthory-kor műltszemlélete
- BALÁZS Mihály: Janus Pannonius- Leonard Stöckel- Lethenyi János. Megjegyzések az *Apophthegma*-műfaj hazai recepciójáról

VITA

2021. december 3. (péntek)

9.00–10.30 Filológia és textológia (Elnök: SZEBELÉDI Zsolt)

- MOLNÁR Péter: *Reperit ipsum caput... insudatum*. Szent László egy váradi eredetű legendás történetének lejegyzése és historiográfiája
- CSAPÓ Fanni: Hess András, mint Wolfgang Lazius magyar őstörténetre és középkora vonatkozó forrása?
- JARMALOV Rezső: Otrókocsi Fóris Ferenc *Historia Ecclesiastica Hungarorum* című művének kéziratái és szövegproblémái.

VITA

10.30–11.00 Kávészünet

11.00–12.30 Történetírók (Elnök: TÓTH Gergely)

- KASZA Péter: Egy megbízhatatlan szemtanú. Lazius narratívája Buda 1540-42. évi ostromairól
- PETNEHÁZI Gábor: A kancellár és a történetíró. Kovacsóczy Farkas, Gian Michele Bruto és a *Rerum Ungaricarum libri*
- GYULAI Éva: Egy elfelejtett történetíró és történetírása – Daróczi Ferenc: *Vera descriptio rerum in Transsylvania post Moldavicam expeditionem gestarum*, Prága, 1600

VITA

12.30–14.00 Ebédszünet

14.00–15.50 Erdélyből -Erdélyről (Elnök: BALÁZS Mihály)

- GÁLFI Emőke: Szamosközy István baráti köre
- PAP Levente: Lakatos István Siculiája és a felekezeti történetírás
- SZÉKELY Gábor: Titus Amicinus, egy erdélyi humanista a felekezeti küzdelmek sodrában
- BENEI Bernadett: De Transilvania– Timon Sámuel (1675–1736) Erdély-imagója

VITA

15.50–16.20 Kávészünet

16.20–17.50 Lengyelország és a Báthoryak (Elnök: PETNEHÁZI Gábor)

- SZANKA Brigitta: Jan Długosz lengyel történetírónak a Zsigmond-képe (1420–1430)
- MÁTÉ Ágnes: Báthory Griseldis, az engedetlen menyasszony, avagy az eretnek hárpia sikertelen megzabolázása (felekezetiesség, költészet-levelezés)
- NAGY Gábor: „Memor tamen regis Stephani, qui dicere consueverat...” (István király néhány latin nyelvű északi szövegben)

VITA

19.30 Közös vacsora (Halászcsernye, Roosevelt tér)

2021. december 4. (szombat)

9.00–10.30 Ad fontes (Elnök: NAGY Gábor)

- BÁTHORY Orsolya: *Edictalis cassatio* (1620) – Nyomokban Pázmányt tartalmazhat
- TÓTH Orsolya: Pozsony és az Árpád-házi királyok Bél Mátyás *Notitia Hungariae* című munkájában
- TÓTH Sándor Máté: Szulejmán szultán 1566-os hadjárata Pray György *Historia regum Hungariae stirpis Austriacae* című munkájában

VITA

10.30–11.00 Kávészünet

11.00–12.30 Régiségkutatás (Elnök: BÁTHORY Orsolya)

- FEHÉR Bence: Római feliratok, hadiutak rekonstruálása és a fogarasi mammutcsontok – egy latin tudományos monográfiában, 1700 körül
- SÁNTA Sára: Köleséri Sámuel, az erdélyi polihisztor régiségbúvár
- TÓTH Anna Judit: Luigi Ferdinando Marsigli és Köleséri Sámuel tudományos levelezése.

VITA

12.30–13.00 Zárszó